

СТАНОВИЩЕ

от д.ф.н. Инна Иванова Пелева, професор в ПУ „Паисий Хилендарски“

относно дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“
по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление

2.1. Филология, (*Антична и западноевропейска литература: сравнително
литературознание*)

Автор: Доц. д-р Младен Цветанов Влашки, ПУ „Паисий Хилендарски“

Тема: „Български образи на краевековната австрийска литература“

Със заповед № РД-22-1557 от 26.06.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури, осигуряващо процедурата по защита на дисертационния труд „Български образи на краевековната австрийска литература“ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ на ПУ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, (*Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание*). Автор на дисертационния труд е доц. д-р Младен Цветанов Влашки – Катедра „История на литературата и сравнително литературознание“, Филологически факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Потвърждавам, че предоставеният ми комплект материали по процедурата е в съответствие с Чл.45 (4) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички документи, необходими за работата ми като член на научното жури.

Функционално организираното изложение на дисертационния труд (увод, три глави с богато разгърнати подтеми, заключение и библиография) представя пътищата за включване и разнообразните типове присъствие на австрийски художествени текстове и авторски фигури (физиономични за културния пейзаж на страната си от 1890-а до 1910 г.) в българската литературна публичност, каквато е в немалък времеви период (проучването е фокусирано най-вече върху сюжети на австрийския културен импорт у нас до 1944 г., но авторът обръща внимание и на казуси от по-късните десетилетия).

Дисертационният текст – съвсем оправдано – тръгва от реконструкция на сложно субординираните съдържания на социокултурния феномен, който днешната хуманитаристика нарича „Виенска модерност“. В работата са коментирани и собствено австрийски литературноисторически модели, аргументиращи един или друг тълкувателски подход към стратифицирането и разбирането на произведения и творчески индивидуалности, които възплащават идейно-естетически тенденции, представителни за австрийската художествена текстовост от финала на XIX – началото на XX век. Съобразявайки се именно с въпросните литературноисторически модели, изследователят задава границите и дефинира съставите (авторски персони, произведения) на ключовия за труда понятиен конструкт „краевековната

австрийска литература“. Доброто познаване на тази текстовост, на цялостния социално-политически и културен контекст (европейски и австрийски), в който тя се създава и битува, както и на автохтонните ѝ академични образи (а и на „външни“ филологически/културологични нейни прочити), е важно условие за адекватността на тезите, лансирани от разглеждания научен труд. Другото презумптивно необходимо за успешното осъществяване на академичния проект, стоящ зад „Български образи на краевековната австрийска литература“, е една детайлна, професионализирана осведоменост относно процеси, явления и личностни присъствия в тукашната култура и литература от Освобождението до наши дни. Демонстрирайки задълбочена компетентност и в двете научни зони, изследователят стига до убедителни заключения относно особеностите на културния трансфер, вписал/вписващ австрийски литературни факти в българска среда.

Освен много богат информативен пласт с литературноисторически профил дисертацията съдържа и стойностна теоретична част: в нея са изяснени базовите понятия, с които се бори в труда („образ“, „културен трансфер“, „рецепция“), и се коментира обвързаността на научното построение с методологически парадигми, заложили в разработки на Никлас Луман, групата НИКОЛ, Пиер Бурдийо, Еспан и Вернер и др. Този дял от изложението е особено ценен, понеже всъщност извежда – прилагайки и теоретическата му обосновка – продуктивен алгоритъм, който може да бъде използван при следващи проучвания, свързани с интеркултурната херменевтика, с рецепцията на чужда литературна продукция в коя да е национална култура, със социологията на литературата, с компаративистиката.

Високата научна стойност на изследването се обуславя и от внушителния масив разноредова фактология, анализирана и привлечена при аргументацията на авторските тези в труда. Постигането на целите му е наложило времеемка работа с българска и немска периодика, с архиви на писатели, преводачи и издатели, с текстови артефакти от отвъдсобствено-литературното пространство. Освен това изложението демонстрира внимателно осмисляне на предходния български критически опит в представянето на австрийската краевековна художествена текстовост и на пътищата, по които тя бива интерполирана в родния културен контекст. Резултат от срещата между заварени визии относно проблемно-тематичното поле и авторския изследователски проект на доц. Влашки е не само прецизирането на академичните представи за контактите между австрийската и българската култура и литература, но и коригирането на формулирани преди литературноисторически тези.

„Български образи на краевековната австрийска литература“ обобщава и систематизира резултатите от изследователски труд, осъществяван десетилетия наред. По темата на дисертацията кандидатът е публикувал три монографии, осем студии, двадесет и пет статии

(всъщност колегата е посочил подборка от целия набор академични текстове в типологията, които е отпечатал); с проблематиката на труда е концептуално обвързано и изданието „Веселият апокалипсис. Естетика и литература на Виенския *fin-de-siecle*“ (1996), чийто съставител е доц. Влашки (той е и преводач на част от поместеното в книгата, а също и автор на бележките и на послеслова към тома). Първата от тези публикации (статия) е излязла през 1994-та, последната – през 2025 г.: в съвкупността си научните текстове на доц. Влашки, занимаващи се с българската рецепция на Виенското литературно краевековие, свидетелстват за постоянния академичен ангажимент на автора към специфичната сфера. Също за постоянното разширяване и обогатяване на посоките на научното дирене, чийто резултат е и „Български образи на краевековната австрийска литература“. Трябва да се отбележи и че тематично свързаните с дисертацията статии и студии на кандидата са поместени в ценени от съсловието ни периодични издания и в сборници, показателни за търсенията на съвременната хуманитаристика. Публикувайки научни текстове на български и на немски, дисертантът допринася за идейния обмен между разноезичните културни пространства и достойно изпълнява ролята на посредник между научните общности на континента, подпомага продуктивното синхронизиране на интересите и критериите на българските и чуждите филологически профилирани изследователски занимания.

В местен контекст самото постулиране, очертаването на проблемно-тематичната зона „австрийска краевековна литература в България“ и превръщането ѝ във фокус на специализирано проучване е сред научните приноси на доц. Влашки. Принос конкретно на разглеждания труд е и това, че обогатява представите на българските литературни историци за важни фигури на/в културата ни (Иван Шишманов, Теодор Траянов, Гео Милев, Николай Лилиев), показвайки ги в ролята им на посредници между литературата на Виенското краевековие и търсенията на тукашната художествена словесност от края на XIX – първата половина на XX век. Изследването привнася уточняващи (в края на краищата корективни) допълнения в автоматизирания разказ за генеалогията на българския литературен модернизъм; разширява, запознавайки с некомментиран до момента факти, информираността ни относно историята на българския театър, практиките на книгоиздаването у нас, облика на културната ни периодика в определени исторически моменти. Със сигурност разглежданият труд има своите безспорни заслуги и от гледната точка на собствено австрийската литературна наука – аспект на себепознанието е и отчитането на това как те е възприемал и те възприема Другият.

Авторефератът, представящ дисертацията на кандидата, е съобразен с изискванията към този тип текстове, интегрирани в подобни процедури, и адекватно отразява основните тези на изследването, методологическите му избори и изводите от проведените проучвания.

Разбира се, за да бъде подобаващо оценен трудът на автора, а и за да бъдат максимално достъпни резултатите от многогодишната работа, стояща зад изследването, би било най-удачно „Български образи на краевековната австрийска литература“ скоро да се появи като книга.

Дисертацията „Български образи на краевековната австрийска литература“ с автор доц. Младен Влашки е безспорно оригинален труд с подчертано приносен характер. Многогодишната мащабна проучвателна работа, чиито резултати са осмислени и защитени в изследването, както и респектиращите професионални качества на колежата Влашки, възплетени в обсъждания академичен текст, обуславят факта, че дисертацията и съпътстващите я публикации отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и изследователски резултати съответстват на минималните национални изисквания, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Като имам предвид казаното до момента, убедено давам своята **изцяло положителна оценка** за разгледания дисертационен труд и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“** на колежата Младен Цветанов Влашки в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, (Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание).

1.09.2025 г.

Пловдив

Рецензент:

(подпис)

Проф. д.ф.н. Инна Пелева